

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Søndrebalgs skola SO 2 i Ängelholms
kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Söndrebalgs skola SO 2. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Söndrebalgs skola SO 2 i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i låg utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om materials egenskaper utifrån ett hållbarhetsperspektiv.
- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i hög utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 28 oktober 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:11913) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservation av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarna ger eleverna stöd i att utveckla olika idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Lärare och elever uppger i intervju att en arbetsprocess ofta inleds med att läraren går igenom material och tekniker som ska användas i arbetsområdet och sedan visar bilder och konkreta elevexempel som inspiration. Lärare berättar att det kan ta olika lång tid för elever att komma igång men att det är viktigt att låta elevernas egna idéer styra så att uttrycket i föremålet blir elevernas egna. Exempelvis kan lärare uppmana elever att hämta inspiration från sina fritidsintressen. Lärare berättar att eleverna bland annat infogat element av graffiti och manga i sina föremål. Vidare berättar lärare att eleverna i nästa steg får ta fram en skiss. Elever berättar att de ibland utgår ifrån en mall, exempelvis när de ska tillverka kläder efter en viss storlek, och andra gånger får skissa friare. Elever uppger att de sedan får återkoppling på sina skisser av lärarna, som att vissa mått behöver justeras eller tips på hur produkten kan förbättras.

Elever berättar vidare att lärarna i båda materialinriktningar uppmanar dem att utveckla sina idéer under arbetets gång, vilket bekräftas av lärare i intervju. En lärare berättar exempelvis om en elev som tänkt brodera en dekoration på en tygkasse med flera olika sorters broderistyg. Eleven upptäckte dock att tiden inte räckte till, och ändrade sig då till att enbart brodera konturer och sedan klippa ut tygbitar och sy fast innanför konturerna. En annan lärare berättar om en elev som täljde en sked som blev allt mindre och mindre och till sist inte längre var användbar som sked. Då ändrade sig eleven, hämtade en gaffel och bröt av handtaget på den för att sedan använda skedens handtag till gaffeln istället.

Lärarna ger eleverna löpande stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Elever och lärare berättar i intervju att lärarna för varje arbetsområde lägger ut tydliga instruktioner med bildstöd, checklistor och instruktionsfilmer i elevernas digitala slöjdportfolios. I intervju uppger lärare att de ger eleverna stöd och återkoppling på olika sätt. Bland annat visar de och instruerar hur eleverna kan lösa olika problem men är samtidigt noga med att låta eleverna utföra momenten och inte ta över uppgiften. I Skolinspektionens lektionsobservation visar en lärare två elever som skruvar i trä hur de kan arbeta mer effektivt med hjälp av en skruvdragare. Läraren skruvar i ett par skruvar för att visa hur skruvdragaren fungerar men skruvar sedan upp dem igen så att eleverna får göra det själva. Läraren berättar vidare i intervju att hen medvetet inte hjälper elever direkt när hen ser att de fastnar på ett visst moment, i syfte att låta eleverna utveckla självförtroendet att våga pröva egna lösningar först. Utöver att ge enskild hjälp samlar lärare ofta eleverna för en genomgång där läraren visar en teknik, lyfter en svårighet i arbetet eller påminner om nästa steg. I intervju berättar en lärare att en elev en gång klippte i dubbelt tyg och mitt i tyget. Då samlade läraren eleverna och diskuterade med dem varför det blev så och såg på så vis till att det blev ett lärtillfälle för alla elever. Elever uppger att lärare ofta hänvisar elever i behov av hjälp till instruktionsfilmer, men säger att de får bättre stöd i att komma vidare när lärarna förklarar enskilt eller genom gemensamma genomgångar.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande men eleverna får endast i viss utsträckning möjlighet att dela erfarenheter med varandra i ett gemensamt lärande

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Lärare och elever berättar att eleverna oftast inleder terminen med en gemensam uppgift men att de kan välja att utföra uppgiften på olika sätt och med olika svårighetsnivåer. Exempelvis berättar elever som tillverkar lådor i årskurs 8 att dessa kan göras med olika många

sinkningar, med eller utan inre fack samt att de kan lägga till lås och variera storleken. Elever i årskurs 9 berättar att de, när de syr tröjor, kan välja mellan att lägga till en huva eller framficka och sedan lägga till motiv eller bokstäver med tekniker i olika svårighetsgrad. Elever uppger vidare att lärarna har höga förväntningar på dem. Lärarna uppmanar dem att höja svårighetsgraden i sina arbeten och utmanar dem att pröva olika tekniker. En elev berättar att den gemensamma uppgiften ett år var att hamra en skål i koppar, men det hade eleven redan gjort. Eleven fick då göra en lampett istället, för att lära sig något nytt. En annan elev berättar att hen en gång fick pröva att sy på en overlockmaskin istället för en vanlig symaskin. Lärare uppger i intervju att många elever är intresserade och vill lära sig nya tekniker men att de också arbetar för att motivera elever som har det svårare. En lärare i materialinriktning textil berättar att hen uppmuntrar elever genom att visa på deras utveckling, men också förklarar varför de till exempel ska fästa trådarna noggrant så att eleverna i högre utsträckning lyckas. En lärare i materialinriktning trä och metall beskriver att det handlar om att uppmuntra eleverna till att arbeta vidare och pröva olika tekniker för att hitta det som fungerar för dem.

Det skiljer sig åt mellan materialinriktningarna i vilken utsträckning arbetsformerna varierar så att elever ges möjlighet att dela erfarenheter med varandra. Lärare berättar i intervju att det händer att elever som har tid över gör ett gemensamt projekt, men lärare planerar inte för tillfällen där elever får arbeta tillsammans. En lärare i materialinriktning trä och metall uppger däremot att hen arbetar med kooperativt lärande i sina undervisningsgrupper som ett sätt för eleverna att ta stöd av varandra i sin läroprocess, men utan att göra arbetet åt varandra. Under Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning trä och metall hjälper elever varandra på olika sätt. Exempelvis tipsar en elev en annan elev om att slipa ned ojämnheter på sidorna innan hen limmar på bottenplattan på en trälåda och några andra elever samarbetar när de ska använda kontursågen. Elever observeras också resonera med varandra, exempelvis kring varför den ena elevens väggar blivit sneda, samt hjälpa varandra att fotografera vid dokumentationen. Av intervjuer med lärare och elever framgår att eleverna i materialinriktningen textil istället främst arbetar enskilt och inte utifrån kooperativt lärande. En lärare i materialinriktning textil berättar dock i intervju att hen är nyfiken på denna metod och håller på att lära sig mer om den av sin kollega. Läraren uppger att målet är att det ska vara liknande undervisning i de båda materialinriktningarna. Elever bekräftar i intervju att arbetsformerna skiljer sig åt mellan materialinriktningarna. Elever beskriver att i materialinriktning trä och metall uppmuntrar läraren till samarbete medan läraren i materialinriktning textil i första hand förmedlar att eleverna ska sitta på sina platser och arbeta enskilt. Vidare berättar elever att det händer att de

tar egna initiativ till samarbete genom att göra samma moment samtidigt men på varsin produkt.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocess och resultat tillsammans med läraren.

Eleverna får möjligheter att löpande reflektera över sin arbetsprocess tillsammans med läraren för att främja kreativitet och självständighet. Av dokument som begärts in från huvudmannen samt i intervju med lärare och elever framgår att eleverna ska dokumentera sin arbetsprocess och reflektera över den i en digital loggbok. Lärare uppger att de genom att följa elevernas dokumentation exempelvis kan uppmärksamma elever som inte kommit framåt i sin process samt kommunicera med elever som kanske inte vågar ställa frågor på lektionen. I intervju med lärare och elever framkommer att när elever är klara med ett föremål får de skriva en slutreflektion kring ett antal givna frågor. Frågorna handlar bland annat om vad som varit svårt, vad som fungerat bra samt om eleverna hade gjort något annorlunda om de hade gjort om processen. Elever berättar att de till exempel kan skriva om de ändrat måtten som de tänkt från början, använt en annan färg eller en annan metod än den de tänkt. Elever uppger att de får respons på sina reflektioner i form av en skriftlig bedömning och ibland en kommentar om vad de gjort bra och vad de kan göra bättre. Lärare uppger i intervju att de utöver frågorna i den digitala loggboken även ställer reflekterande frågor till eleverna under lektionerna. Exempel på frågor kan vara vad elever funderar på eller vad deras nästa steg är i arbetsprocessen. Vid Skolinspektionens lektionsobservation frågar en lärare en elev vad eleven tänker och en annan elev om hen bara ska bearbeta en sida av sin låda. En lärare i materialinriktning trä och metall uppger att hen även brukar ställa avslutande frågor som eleverna får samtala om tillsammans vid borden de sitter runt, vilket bekräftas av elever i intervju.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.¹ Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det ser olika ut mellan materialinriktningarna i vilken mån eleverna får möjlighet att lära av varandra. Arbetsformerna i båda materialinriktningar utgörs i första hand av individuellt arbete men i materialinriktningen trä och metall får även eleverna möjlighet att samarbeta och lära tillsammans. I materialinriktning textil uppmuntras däremot inte eleverna i samma utsträckning att samarbeta och lära tillsammans genom samtal eller gemensam problemlösning. Genom att variera arbetsformer i båda materialinriktningar och låta eleverna arbeta både enskilt, i par och i grupp ges eleverna möjlighet till att dela erfarenheter i ett gemensamt lärande. Detta bidrar till elevers stimulans och utmaning för vidare utveckling.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna varierar arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande. Skolverket och Specialpedagogiska Skolmyndigheten har material som kan användas i detta arbete.³

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

³ Skolverket (2009). Vad påverkar resultaten i svensk grundskola? Kunskapsöversikt om betydelsen av olika faktorer. Stockholm: Skolverket, s. 243 f. och SPSM. Stödmaterial för tillgänglig utbildning. Motivation och utmaning. Hämtad 2026-04-01.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i låg utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservation av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen i begränsad utsträckning ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material. Däremot får eleverna kunskaper om olika slöjdmetoder som bidrar till hållbara slöjdprodukter.

Eleverna får i begränsad utsträckning fördjupa sina kunskaper om olika materials egenskaper samt hur materialens ursprung och framställning påverkar miljön. Lärare berättar att hållbarhetsfrågor inte har tagit så mycket plats i undervisningen då fokus bland annat har varit på att låta eleverna pröva nya tekniker. Lärarna uppger dock att de kommer in på frågor om hållbarhet när elever ställer frågor om det på lektionerna. Lärare berättar även att hållbarhetsfrågor kan ta sig uttryck genom vilket material de köper in. En lärare i materialinriktning trä och metall uppger exempelvis att hen undviker att köpa in mer sällsynta träslag från andra länder och i första hand väljer svenskt trä. I intervju med elever framkommer att lärare sällan presenterar materialet de ska arbeta med ur ett hållbarhetsperspektiv utan går direkt vidare till vad eleverna ska göra med materialet. Elever kan inte ge exempel på att de i undervisningen fått lära sig om olika materials egenskaper utifrån ett hållbarhetsperspektiv, eller hur materialets framställning och transport påverkar miljön.

Eleverna får kunskaper om olika slöjdmetoder som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda eller håller länge. Lärare berättar hur de använder material av god kvalitet som ull och linne i undervisningen och anpassar tekniker efter det material de använder för

att föremålet ska hålla, exempelvis får elever blöta sitt björkträ inför arbetet med svepaskar. Under Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen trä och metall observeras läraren visa elever hur de genom att använda en försänkare kan skapa en mer hållbar infästning när de skruvar. Vidare uppmuntrar läraren elever att vara noggranna i sitt arbete, exempelvis genom att slipa ned kanterna på sina lådor noga så att de blir jämna och se till så att limmet torkar ordentligt innan de går vidare till nästa steg. I intervju berättar elever att lärarna ger dem tips på hur de ska göra för att produkter ska hålla i längden så som att exempelvis välja rätt nål när de syr i stretchtyg eller fästa tråden noggrant när de syr.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna i begränsad utsträckning får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna få tillfällen till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön vilket begränsar eleverna i att göra egna val av metoder kring resurshushållning. I intervju uppger lärare att de styr undervisningen och anpassar val av gemensamma projekt och metoder utifrån elevernas kunskaper, men inte utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Lärarna berättar vidare att de inte brukar jämföra olika materials egenskaper ur ett miljöperspektiv eller be eleverna reflektera över miljö- och hållbarhetsaspekter i sin slutreflektion när de färdigställt ett föremål. Elever bekräftar detta i intervju, men uppger samtidigt att lärarna är noggranna med att visa dem hur de ska klippa i tyg och såga i trä för att skapa så lite spill som möjligt. Under Skolinspektionens lektionsobservation berömmer läraren en elev som väljer en bottenplatta till sin låda från spillådan istället för att såga ut en ny bit. I intervjuer med lärare och elever framkommer vidare att lärarna inte organiserar för något arbete med återbruk i undervisningen i syfte att stärka elevers kunskaper om resurshushållning.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om materials egenskaper utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Av läroplanen framgår att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling och kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället.⁴ Av kursplanen för ämnet slöjd framgår bland annat följande gällande hållbar utveckling. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativiteten och handlingsberedskapen samt stärker tilltron till den egna förmågan att hantera olika praktiska problem i vardagen. Detta är betydelsefullt för individens och samhällets utveckling och för att främja hållbar utveckling. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Därigenom kan undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett miljömedvetet förhållningssätt.⁵

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna i begränsad utsträckning får en undervisning som fördjupar deras kunskaper om materials egenskaper. Genom att utforma en undervisning som synliggör olika materials egenskaper ur ett hållbarhetsperspektiv kan eleverna få en fördjupad kunskap och förståelse om olika material och hur materialens ursprung och framställning påverkar miljön.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ger eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.⁶

Utvecklingsområde 3

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande:

- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

Av kursplanen i slöjd framgår att undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. "Slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling" utgör även en del av

⁴ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

⁵ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

⁶ [Undervisning i slöjdämnet | Lärportalen | Skolverket](#) hämtad 2026-04-17

det centrala innehållet för årskurs 7–9. Denna del av det centrala innehållet handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, till exempel mellan natur- och konstmaterial, förnybara och icke förnybara material samt resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.⁷

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna endast vid få tillfällen ges möjlighet till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. Eleverna får inte heller reflektera om hållbarhet i sin loggbok i slutet av ett arbetsområde. Vidare ges eleverna begränsade möjligheter att göra egna val av metoder som bidrar till resurshushållning eftersom det är läraren som bestämmer vilken metod eleverna ska använda. Metoderna är inte heller utvalda utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Genom att lärarna utformar undervisningen så att eleverna regelbundet får reflektera över arbetsprocess och resultat samt får möjlighet att därefter själva välja metod kopplat till hållbarhet, utvecklar eleverna ett miljömedvetet förhållningssätt. Detta bidrar även till att eleverna i den egna slöjdprocessen medvetet kan välja hur de kan använda olika metoder för resurshushållning exempelvis återbruk, reparation samt vård av material och föremål.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna utformar en undervisning där eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön. Ge även eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

⁷ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i hög utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservation av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett kön möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn uppger att eleverna sedan några år tillbaka läser båda materialinriktningar växelvis under årskurs 7–9. Rektorn uppger vidare att slöjdgrupperna i samtliga årskurser i högstadiet är könsblandade och att lärarna skapar undervisningsgrupper med utgångspunkt i att grupperna ska vara balanserade mellan könen. I samtliga intervjuer framkommer vidare att såväl flickor som pojkar får möjlighet att arbeta med material från båda materialinriktningar samt en kombination av material. Lärare och elever ger exempel på att elever kombinerat metall och trä genom ostknivar och metallhandtag på en bricka.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna arbetar löpande och medvetet för att utmana elevernas föreställningar kring könsnormer och vidga deras syn på kvinnligt och manligt. I intervju uppger en lärare att hen arbetar medvetet med ett genusperspektiv i undervisningen och ger exempel på hur hen är noga med att fördela ordet jämnt mellan flickor och pojkar samt att växla mellan flickor och pojkar i sina exempel. En annan lärare berättar att hen är noga med att lyfta fram goda elevexempel från båda könen. Vidare tar lärare tillfället i akt och lyfter medvetet jämställdhetsfrågor vid olika tillfällen i undervisningen. En lärare berättar exempelvis att en pojke uttryckte att det

krävdes muskler för att vara duktig i materialinriktningen trä och metall, vilket ledde till att läraren samtalade med eleverna om vikten av teknik jämfört med styrka för att vidga elevernas perspektiv. En annan lärare uppger att hen uppmärksammat några pojkar som uttryckt att de inte tyckte om materialinriktningen textil. Läraren berättar att hen då samtalat med dem om orsaken till det för att eleverna skulle reflektera kring sina påståenden och inte bara uttrycka könsstereotypa åsikter. Lärare uppger vidare att de ibland diskuterar med eleverna kring framtida val av utbildning och yrke kopplat till kön. Exempelvis har de samtalat om att både kvinnor och män kan bli framgångsrika kläddesigners och textilkonstnärer. En lärare i materialinriktning trä och metall uppger att hon som kvinna visar hur det är möjligt att bryta mot stereotypa uppfattningar om kön och yrke. Av dokument som begärts in från huvudmannen framgår att lärare vid planering av undervisning medvetet skapar förutsättningar för att både flickor och pojkar ska få prova en bredd av metoder och tillverka olika slöjdföremål utan att fastna i könstraditionella val. Elever instämmer i intervju med att flickor och pojkar har lika förutsättningar i slöjdämnet.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Christina Wallin

Beslutsfattare

Signerat av: Christina Wallin

X Maria Hermansson

Föredragande

Signerat av: Maria Hermansson

I handläggningen av ärendet har även utredare Åsa Pleiner deltagit.

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Söndrebalgs skola S02 den 17 mars 2026. Besöket genomfördes av utredarna Maria Hermansson och Åsa Pleiner.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Ängelholms kommun med grundskola, årskurserna 4–9. Årskurserna 4–6 ingår inte i granskningen. På skolenheten går cirka 290 elever, varav cirka 140 på högstadiet.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En lektionsobservation
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁸

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁹ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹⁰

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹¹

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.¹²

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹³ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

⁸ 26 kap. 20 § skollagen.

⁹ 1 kap. 4 § skollagen.

¹⁰ 1 kap. 5 § skollagen.

¹¹ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

¹² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹³ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹⁴

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁵

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

¹⁴ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁵ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹⁶

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁷

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹⁸

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁹

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁸ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.²⁰

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²¹

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²² Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²³ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²⁴

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

²⁰ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²¹ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

²² 2 kap. 9 § skollagen.

²³ 2 kap. 10 § skollagen.

²⁴ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁵

²⁵ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.